

В.М. ДЕРЕВ'ЯНКО, А.О. ЗАГОРУЛЬКО, О.О. КОСЕНКО¹, Н.В. ДЕРЕВ'ЯНКО²

¹ Херсонський державний університет, ² Кіровоградська обласна дослідна станція E-mail: gardenksu@gmail.com

**ІНТРОДУКЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГОСПОДАРСЬКОГО
ВИКОРИСТАННЯ ЖАСМІНУ ГОЛОКВІТКОВОГО В ПІВДЕННОМУ
СТЕПУ УКРАЇНИ**

Jasmine (Jasminum nudiflorum) is perspective for commercial use in the Southern Steppe of Ukraine. Plants of this species are quite drought tolerant, cold resistant, undemanding for soil fertility. Also plants have decorative properties. This allows to use them in a green building.

Жасмин голоквітковий (*Jasminum nudiflorum*) належить до роду *Jasminum* L., родини *Oleaceae* Lindl. До цього роду належить близько 200 видів, поширених переважно в тропіках та частково в субтропіках. Природний ареал всього лише кількох видів заходить в теплу частину помірної зони. Серед них і *Jasminum nudiflorum*. В природному стані він зростає в Північному Китаї. Зустрічається в Ботанічних садах Півдня та Заходу України, але в озелененні тут він практично не використовується. До Ботанічного саду Херсонського державного університету інтродукований в 2002 році з ДП «ДГ «Новокаховське»», а в ДП «ДГ «Новокаховське»» в 1993 р. з Нікітського ботанічного саду. В дендрологічний парк «Асканія-Нова» він інтродукований в 1997 р. теж з Нікітського ботанічного саду. В літературних джерелах рослини виду описуються як кущі висотою до 5 м. Проте в умовах ДП «ДГ «Новокаховське»» за умов періодичного зрошення висота 30-річних рослин не перевищує 1 м, така вона і в Ботанічному саду ХДУ, де він вирощується без зрошення.

Життєва форма виду в умовах недостатнього зволоження, характерного для зони Південного Степу України (середньорічна кількість опадів 380–400 мм, а протягом останніх трьох років – менше 300 мм) – розлогий кущ, висотою до 1 м, з окремими видовженими гілками, що стеляться по землі. Біля них багато кореневої порості, за рахунок якої вид поширюється, захоплюючи нові ділянки землі.

В результаті багаторічних спостережень за рослинами виду в умовах різного зволоження, як в ДП «ДГ «Новокаховське»», так і в Ботанічному саду ХДУ можна зробити висновок про достатньо високу посухостійкість і пластичність, що проявляється в позитивній реакції на додаткове зволоження. Необхідно відмітити, що в умовах достатнього зволоження (ДП

«ДГ «Новокаховське»») рослини набувають сланкої форми, але їх висота все одно не перевищує 1 м. Даний вид в конкретних умовах проявив і достатню зимостійкість. Помітні пошкодження рослин спостерігались лише в січні 2006 року, при температурі $-270\text{ }^{\circ}\text{C}$, які суттєво вплинули на його декоративність. В інші роки, пошкодження рослин морозом, які суттєво вплинули на їх декоративність, не спостерігалось. Незважаючи на світлолюбивість рослини даного виду можуть витримувати і деяке затінення, без помітного зниження декоративності. Наявні дані про високу стійкість рослин до умов міста (димо- та газостійкість), що є дуже важливо.

Необхідно звернути увагу на високу і своєрідну декоративність Жасмину голоквіткового. По-перше, його зелені пагони створюють ілюзію вічнозеленої рослини, хоча вид листопадний. По-друге, в умовах Південного Степу України – це одне з небагатьох зимоквітуючих видів. Він починає цвісти при плюсових температурах вже з листопада. Це припиняється при зниженні температури до $00\text{ }^{\circ}\text{C}$ і відновлюється при підвищенні її вище цієї позначки. Якщо зима тепла, то цвітіння буде тривати протягом значного періоду. При зниженні температури нижче $-150\text{ }^{\circ}\text{C}$ гинуть квітки, що розпустились та бутони, решта залишаються і продовжують цвісти після потепління. Цікаво, що стебла при цьому не пошкоджуються. Закінчується цвітіння в березні.

В зеленому будівництві найбільш ефективно використовувати рослини виду в ампельній культурі. В умовах регіону, очевидно, йому немає рівних в цьому відношенні. Використання рослин в такому вигляді ефективно в районах щільної висотної забудови, де багато конструкцій та інших споруд, які найбільш підходять для цього і мало місця та традиційних дерев та чагарників. Тут сприятливіше складається і тепловий режим. Адже в таких умовах на $3-4\text{ }^{\circ}\text{C}$ тепліше, ніж на відкритих місцях.

Цінною особливістю виду є його невибагливість до родючості ґрунту. Проте, необхідно відмітити, що найбільшої декоративності рослини досягають на родючих і достатньо зволжених ґрунтах. В таких умовах у них енергійний ріст та досить добре цвітіння. Для підтримання їх в такій формі, крім вологи та добрив, рослини потребують ще й догляду за ними, який полягає в проріджуванні звисаючих пагонів, видалені старих, які втратили зелене забарвлення та слабких. Потрібно також своєчасно проводити їх укорочування, не допускаючи їх розповзання по землі.